

Aan het raadslid Boonzaaijer (D66)
i.a.a. de leden van de raad en de commissieleden

Datum
12 april 2024

Uw kenmerk

Uw vraag van
19 maart 2024

Ons kenmerk
831331

Bijlagen
geen

Onderwerp
Beantwoording schriftelijke vragen n.a.v. de dalende vaccinatiegraad onder kinderen

Geachte mevrouw Boonzaaijer,

Op 19 maart 2024 heeft u ons schriftelijke vragen gesteld op grond van artikel 36 van het Reglement van Orde (RvO) over de dalende vaccinatiegraad onder kinderen.

Vraag 1: Is het college bekend met en kan men een reactie geven betreft de problematische daling van de vaccinatiegraad in verschillende plekken in Nederland?

Antwoord:

Ja, het college is hiermee bekend. In het Algemeen Bestuur (AB) van de GGD regio Utrecht (GGDrU), waarin wethouder Frowijn deelneemt namens de gemeente Houten, heeft dit onderwerp op de agenda gestaan in de overleggen van zowel 31 januari als 27 maart jl. Medio 2022 heeft de GGDrU een projectgroep 'Vaccinatiegraad' opgericht in samenwerking met de stad Utrecht, om te werken aan een aanpak voor de dalende vaccinatiegraad. De bevindingen van deze werkgroep zijn nu in het AB gepresenteerd en besproken.

We zien deze zorgelijke ontwikkeling in het hele land, waarbij de daling in de regio Utrecht minder sterk is met een vaccinatiegraad van 1,5-2% boven het landelijke gemiddelde. Houten is binnen de regio Utrecht ook een relatief positieve uitzondering met voor alle type vaccins een vaccinatiegraad van enkele procentpunten boven het regiogemiddelde. Desalniettemin is de neerwaartse trend ook in onze gemeente een punt van aandacht. Uit de meest recente cijfers over 2023 blijkt dat de vaccinatiegraad in Houten significant is gedaald. Ook is er in de regio Utrecht al een baby aan kinkhoest overleden. Door alle reisbewegingen (werk, sportcompetities, evenementenbezoek, familie, enzovoort) is enkel lokale aandacht onvoldoende en is het noodzakelijk om minimaal op regioniveau te werken aan het op peil krijgen van de vaccinatiegraad.

Vraag 2: Deelt het college de mening dat de dalende vaccinatiegraad een problematische ontwikkeling is en dat het noodzakelijk is de minimale vaccinatiegraad zoals vastgesteld door de WHO te waarborgen?

Antwoord:

Het college onderschrijft het belang van een zo hoog mogelijke vaccinatiegraad. Met de dalende vaccinatiegraad zijn er minder kinderen beschermd tegen infectieziekten. Ook neemt de

groepsimmunitet af, waardoor het risico op ziekte-uitbraken stijgt. Het Rijksvaccinatieprogramma is echter gebaseerd op vrije wil. Ouders hebben het recht om een eigen afweging te maken met betrekking tot het wel of niet laten vaccineren van hun kinderen.

Gezien de risico's voor de volksgezondheid heeft de dalende vaccinatiegraad de hoogst mogelijke prioriteit van het Algemeen Bestuur (AB) van de GGDrU. Het AB is voornemens om extra middelen in te zetten voor onderzoek en het inspelen op de dreigende gevolgen van de verminderde vaccinatiegraad. Deze middelen komen wellicht uit het positieve jaarresultaat over 2023; daarover worden de raden na besluitvorming rechtstreeks geïnformeerd door de GGDrU.

Vraag 3: Kan het college bekend maken wat de huidige vaccinatiegraad is in onze eigen gemeente?

Antwoord:

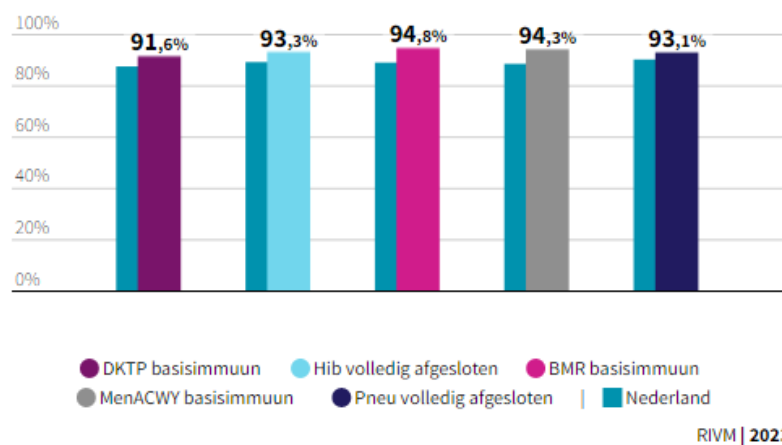
Er zijn lichte verschillen in de vaccinatiegraad tussen verschillende type vaccins. Het meest aangehaald zijn de vaccinatiegraden voor zuigelingen voor enerzijds DKTP (Difterie, Kinkhoest, Tetanus, Polio) en anderzijds BMR (Bof, Mazelen, Rodehond). Voor de gemeente Houten was de vaccinatiegraad in 2023 voor DKTP 91,6%; voor BMR 94,8%. Voor DKTP is de minimaal benodigde vaccinatiegraad om uitbraken te voorkomen 90%, voor BMR is dit 95%. Dit betekent dat het momenteel voor BMR 0,2% tekortschiet en voor DKTP nog voldoende is. In 2023 is de vaccinatiegraad voor BMR voor het eerst onder de benodigde 95% uitgekomen.

Verder komt de Houtense vaccinatiegraad voor het vaccin Hib (dat beschermt tegen infectie met de bacterie *Haemophilus influenzae* type B) in 2023 op 93,3%. Voor het vaccin MenACYW (tegen meningokokkenziekte type A, C, W en Y) is dat 94,3%, en voor Pneu (tegen pneumokokken) is dat 93,1%. Voor deze drie vaccins ligt de vaccinatiegraad ruim boven het hiervoor benodigde minimum van 90%.

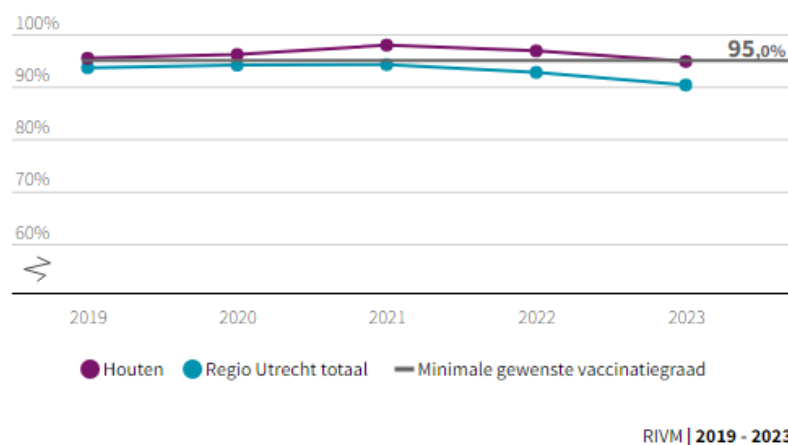
De trend in Houten in de afgelopen jaren is voor alle vijf de vaccinatiegraden eenzelfde: er was een opleving in 2018, waarbij de vaccinatiegraad steeg. Daarna volgde een relatieve dip in 2019 en 2020, een opleving in 2021 en vervolgens een daling in 2022 en vooral in 2023 een duidelijke daling. Voor de regio en heel Nederland is de trend de afgelopen jaren licht dalend. De coronacrisis heeft hieraan ook bijgedragen.

Landelijk houden het RIVM en de GGD'en de vaccinatiegraad per vaccin nauwgezet bij. Voor de GGD-regio Utrecht worden de cijfers bijgehouden in het Dashboard Buurtmonitor. In dit dashboard is gedetailleerde informatie te vinden over de vaccinatiegraad in onder meer onze gemeente. Zie hiervoor: [Dashboard - Vaccinatiegraad - Houten \(buurtmonitor.nl\)](https://buurtmonitor.nl). In onderstaande figuren zijn de belangrijkste cijfers rond de vaccinatiegraad in Houten in beeld gebracht. Ten eerste de Houtense vaccinatiegraad in 2023 voor de vijf genoemde vaccins, in vergelijking met de rest van Nederland. Daarna het verloop van de vaccinatiegraad in Houten in de afgelopen jaren voor de vaccins DKTP en BMR, afgezet tegen de regio Utrecht.

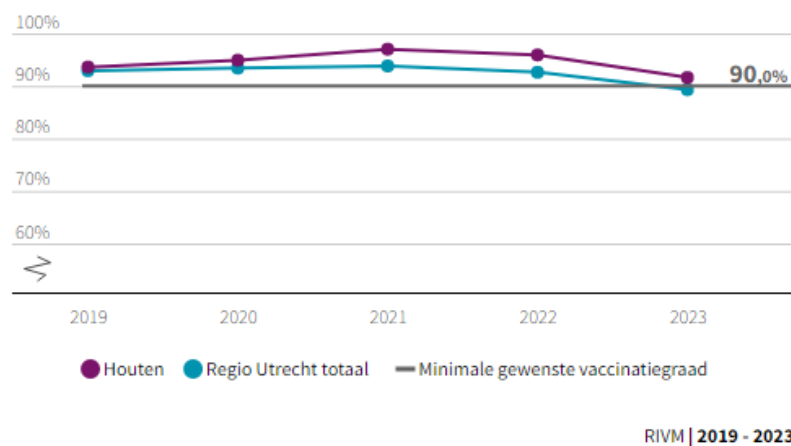
Vaccinatiegraad, vergeleken met Nederland Houten

Trend vaccinatiegraad BMR basisimmuun

Trend vaccinatiegraad DKTP basisimmuun

Vraag 4: Indien de vaccinatiegraad daalt in onze gemeente, kan het college aangeven of zich dit specifiek voordoet bij bepaalde doelgroepen of plekken?

Antwoord:

In onze regio is al langer bekend dat er mensen zijn die uit geloofsovertuiging zichzelf en hun kinderen niet laten vaccineren. Dit betreft vooral de christelijk gereformeerde gemeenschap. Bij COVID-vaccinaties zagen we daarnaast dat de vaccinatiegraad vaak lager was in wijken met lagere sociaaleconomische status. Er zijn indicaties uit eerdere onderzoeken dat ouders met een antroposofische levensovertuiging minder geneigd zijn om hun kinderen te laten vaccineren, maar daarvoor hebben we voor onze regio onvoldoende data. Dit lijkt bij de vaccinaties uit het Rijksvaccinatieprogramma ook zo te zijn, maar dit is nog niet in detail onderzocht.

Het RIVM is in 2023 gestart met het Sociovox onderzoek, een sociaalwetenschappelijk onderzoek naar de elementen of omstandigheden die een rol spelen bij de keus om wel of niet te vaccineren. De resultaten hiervan zijn te vinden via de website: [Literatuuronderzoek Sociovox: Vaccinatiebereidheid en vaccinatiedeelname | RIVM](#). Er volgt nog aanvullend onderzoek naar onder meer interventies die kunnen bijdragen om de vaccinatiebereidheid te verhogen.

De GGDrU meldt dat de vaccinatiegraad binnen Houten per postcodegebied (vier cijfers), per leeftijdsgroep kinderen en per vaccin wordt bijgehouden. Er zijn enige verschillen per postcodegebied, maar deze zijn beperkt. Door de kleine aantallen per leeftijdsgroep, is het bovendien lastig om hier duidelijke conclusies uit te trekken. Voor zuigelingen valt op dat de vaccinatiegraad relatief laag is in het (zuid)oosten van Houten: de wijken Wernaar, Loerik en Hofstad. Als we kijken naar kleuters, valt op dat een ander deel van de gemeente in negatieve zin op: Houten-centrum en Houten-Castellum. Voor schoolkinderen en adolescenten is het daarentegen de wijk De Geer, die de laagste vaccinatiegraad kent.

Wat betreft leeftijdsgroepen geldt dat kleuters het vaakst volledig gevaccineerd zijn, gevolgd door zuigelingen. Schoolkinderen en adolescenten zijn minder vaak volledig gevaccineerd. Bij het type vaccins valt op dat de HPV-vaccinatie voor adolescente meiden het minst vaak wordt geaccepteerd, met een vaccinatiegraad van 82,6% voor heel Houten en meerdere buurten met een lage score (De Geer, Houten-centrum en Houten-Castellum kennen hierbij een vaccinatiegraad van rond de 65%). Het relatieve gebrek aan animo voor deze vaccinatie is in lijn met landelijke cijfers; voor heel Nederland is de HPV-vaccinatiegraad slechts 58,5%.

Een deel van de verschillen worden mogelijk verklaard door een verschil in rapportage vanuit het RIVM, dat deze cijfers verwerkt. Sinds 1 januari 2022 krijgen ouders de keus of zij de gegevens over vaccinatie van de kinderen willen delen met het RIVM, of niet. Anonieme vaccinaties worden niet meegeteld, waardoor de vaccinatiegraad onder recent gevaccineerden lager kan lijken dan deze in werkelijkheid is. Ook voor landelijke gegevens geldt hierdoor dat de recente vaccinatiegraad mogelijk een lichte onderrapportage aangeeft.

Vraag 5: Kan het college toelichten wat de huidige status is van het aantal beschikbare consultatiebureaus en laagdrempelige plekken om te vaccineren?

Antwoord:

Zwangere vrouwen, baby's en peuters krijgen de vaccinaties uit het Rijksvaccinatieprogramma aangeboden op het consultatiebureau. Het consultatiebureau in Houten is gevestigd in het Huis van Houten. Een jeugdverpleegkundige of jeugdarts kan ook thuis vaccineren, maar de GGD laat desgevraagd weten dat dit maar beperkt voorkomt; het gebeurt vooral als er medische redenen zijn waardoor een kindje niet op het consultatiebureau kan komen. Dat komt omdat de kwaliteit van het vaccin goed bewaakt moet worden. Als een vaccin te lang uit de vaccinkoelkast is, kan het vanwege temperatuur of blootstelling aan licht zijn werkzaamheid verliezen. De voorkeur is daarom te

vaccineren op het consultatiebureau, waar de vaccins onder optimale omstandigheden worden bewaard.

Op schoolleeftijd (vanaf het jaar dat kinderen 9 worden) worden kinderen uitgenodigd bij een groepsvaccinatiesessie. In Houten vinden de groepsvaccinaties momenteel plaats in de sporthal De Wetering. Dit geldt zowel voor de 9-jaars vaccinatie (2 middagen per jaar, dicht bij elkaar gelegen), HPV (1x een middag in het voorjaar en 1x een middag in het najaar) als voor het vaccin MenACWY (1x een middag voor de zomer).

Vraag 6: Heeft het college in het verleden acties ondernomen om de vaccinatiegraad op peil te houden en zo ja kunt u deze toelichten?

Antwoord:

Wettelijk is het uitvoeren van de vaccinatieprogramma's een gemeentelijke taak en dit moet worden belegd bij de JeugdGezondheidsZorg (JGZ), in Houten onderdeel van de GGDrU. De GGDrU zet zich sterk in voor een zo hoog mogelijke vaccinatiegraad in alle deelnemende gemeenten. Ook het monitoren van deelname en waar mogelijk verhogen van de vaccinatiegraad is een prioriteit van de GGDrU. Het nauwgezet bijhouden en inzichtelijk maken van alle data op dit thema in het bovengenoemde dashboard, is hier een voorbeeld van. Ook is er zoals genoemd medio 2022 een projectgroep 'Vaccinatiegraad' in het leven geroepen, die recent haar conclusies heeft voorgelegd in het Algemeen Bestuur (AB) van de GGDrU. Het AB is voornemens extra middelen vrij te maken naar aanleiding van de conclusies van deze projectgroep, bovenop de reguliere besteding.

Vraag 7: Indien het college geen acties heeft ondernomen kan men uitleggen waarom dit niet is gebeurd?

Antwoord:

Zoals benoemd is deze taak belegd bij de GGDrU, waar Houten onderdeel van uitmaakt. Vanuit het Algemeen Bestuur van de GGDrU monitoren we de ontwikkelingen en worden er aanvullende maatregelen genomen waar nodig. Voor de GGDrU heeft de dalende vaccinatiegraad een zeer hoge prioriteit. Voor Houten is de vaccinatiegraad zoals beschreven relatief hoog. Er was eerder en is nog steeds geen aanleiding om voor onze gemeente specifiek aanvullende maatregelen te nemen naast de uitgebreide activiteit van de GGDrU.

Vraag 8: Deelt het college de mening dat het essentieel is om de voorlichting betreft vaccinaties te intensiveren en te faciliteren en specifiek afgestemd op de verschillende doelgroepen?

Antwoord:

We vertrouwen en volgen positief kritisch de expertise en aanpak van de GGD hierin. De GGDrU geeft aan dat sinds de coronacrisis, de complexiteit is toegenomen wat betreft vaccinatiebereidheid. Er zijn verschillende factoren die een rol spelen en de aanpak moet dan ook bestaan uit een palet van interventies. Het betreft een proces van de lange adem. Het AB vindt het belangrijk dat alle niveaus in de aanpak betrokken worden: bij de Rijksoverheid lobbyen voor beter dekkende bekostiging van de vaccinatieprogramma's, via de VNG kracht bijzetten middels het opstellen van een motie voor de jaarvergadering in juni, en op landelijk, regionaal en lokaal niveau afstemmen.

Op lokaal niveau willen we graag kansen creëren voor het goede gesprek, en op zoek gaan waar die kansen liggen. Gedacht wordt aan de verloskundige praktijken, medische centra, kinderdagverblijven, kerkelijke gesprekstafels en het programma Kansrijke Start. We zien mogelijkheden in het aanspreken van inwoners op het WIJ-gevoel op buurtniveau, hoewel ook duidelijk geworden is in de coronatijd, dat principieel bezwaarden moeilijk of niet te overtuigen zijn.

Vraag 9: Wat vindt het college van de mogelijke oplossing dat de GGD voorlichting betreffende vaccineren faciliteert op kinderdagverblijven, specifiek voor ouders van kinderen tot 1 jaar?

Antwoord:

Wat betreft aanpak gaan we uit van de expertise van de GGD. Zie boven.

Vraag 10: Wat vindt het college van de oplossing om ongevaccineerde kinderen te weigeren bij het kinderdagverblijf, aangezien de veiligheid van alle kinderen anders niet te garanderen is?

Antwoord:

Over dit onderwerp is een landelijke discussie gaande; de VVD heeft een wetsvoorstel ingediend hieromtrent. Kinderen weigeren uit de opvang is geen bevoegdheid van een gemeente. Wel kunnen kinderopvangorganisaties zelf bepalen met wie zij een contract aangaan, dus hebben zij zelf de vrijheid om bepaalde kinderen te weigeren. Hierbij past wel de aantekening dat gezien de privacyregels, de kinderopvangorganisaties niet kunnen controleren of een kind is ingeënt en dus moeten vertrouwen op wat ouders melden. Ook wordt de BMR-vaccinatie pas bij de leeftijd van 14 maanden gegeven en zijn kinderen onder die leeftijd dus per definitie nog onbeschermd.

In Houten zijn de twee grootste spelers in de kinderopvang Kind & Co en KidsLodge. Kind & Co laat weten dat het ongevaccineerde kinderen accepteert, omdat het inderdaad niet kan controleren of ouders deelnemen aan het vaccinatieprogramma; wel wordt altijd bij een intake gevraagd naar de vaccinatiestatus. Bij KidsLodge volgt er een apart gesprek als blijkt dat kinderen niet zijn gevaccineerd. Soms volgt de vaccinatie dan alsnog of geven ouders een specifieke reden. KidsLodge laat bij uitzondering ongevaccineerde kinderen toe, met een maximum van één kind per groep.

Voor scholen met kinderen tussen de 5 en 16 jaar geldt dat weigeren juridisch niet mogelijk is, gezien de leerplicht.

Vraag 11: In hoeverre bereidt het college zich voor op eventuele uitbraken van infectieziekten als gevolg van deze dalende vaccinatiegraad?

Antwoord:

De GGDrU is goed uitgerust om deze taak te vervullen. Dit is van oudsher een taak van de GGD maar ook is er recent fors extra geïnvesteerd in infectieziekten bestrijding, als gevolg van de coronacrisis en het toegenomen bewustzijn hierdoor van de risico's. Vanuit de Rijksoverheid is een landelijke beleidsagenda geïnitieerd, met bijbehorende financiële impuls, getiteld 'Versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid (VIP) GGD-en'. Het doel is dat hiermee GGD-en beter voorzien zijn op wat nodig is voor een goede infectieziektebestrijding. Binnen de GGDrU is vanuit dit incidentele budget in 2023 het team Crisis Paraat opgezet, met als doel een snelle opschaling in geval van lokale, regionale of bovenregionale crises, zoals een grote infectieziekte-uitbraak.

Inmiddels is bekend dat de incidentele gelden per 2025 structureel worden in de vorm van een Specifieke Uitkering (SPUK) voor de GGD'en, dus dat de GGDrU haar versterkte inzet op infectieziektebestrijding kan voortzetten. De GGDrU heeft de lessen vanuit de coronacrisis benut om voor haar eigen organisatie tot een optimale inzet van de middelen te komen. Voor de GGDrU vallen hieronder specifiek een versterking van informatievoorziening (ICT-systemen, dataopslag en -verwerking) en het versterken van met name de ondersteunende rollen in de infectieziektebestrijding.

Een afschrift van deze brief wordt aan de leden van de gemeenteraad verzonden.

Als u nog vragen hebt kunt u contact opnemen met Wieke ter Weijde via telefoonnummer (030) 63 92 611.

Met vriendelijke groet,
Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Houten,
de secretaris, de burgemeester,

A. Oortgiesen

G.P. Isabella